



Det Kgl. Miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

— Deres ref.:

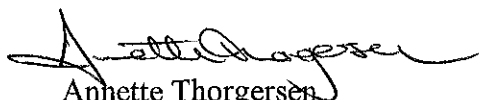
Vår ref.:
AT/2001/001951/C5/7s

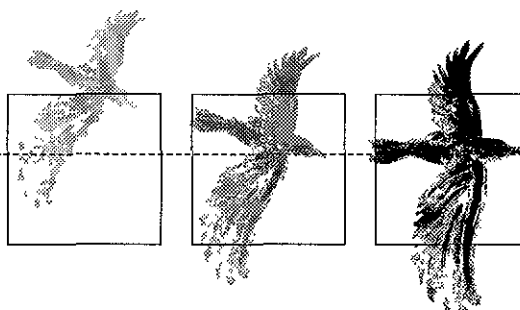
Dato:
27.06.2002

OVERSENDELSBREV - HØRINGSUTTALELSE

Moss kommune oversender med dette sin høringsuttalelse til NOU 2002:1 Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk.

Med hilsen
Kommuneforvaltningen for kultur og oppvekst


Annette Thorgersen
saksbehandler





Det Kgl. Miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:
AT/2001/001951/C5/7s

Dato:
25.06.2002

HØRINGSUTTALELSE: NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID - UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK

Moss kommune har følgende bemerkninger til NOU 2002:1 Fortid former framtid:

"Det skal bemerkes at utredningen på svært mange områder synes å være generelt positiv, men lite konkret. Svært mange av utvalgets forslag framsettes på formen "Det legges til rette for..." og "Det bør etableres...". Utredningen ville tjent på noe mer konkrete, forpliktende formuleringer hvor det klart framgikk hvem som forutsettes å gjøre hva.

Med bakgrunn i at den statlige organiseringen omfatter 3 departement og det faktum at de fleste av utvalgets forslag mangler konkret subjekt, synes utredningen mer som en ønskeliste enn som basis for handling.

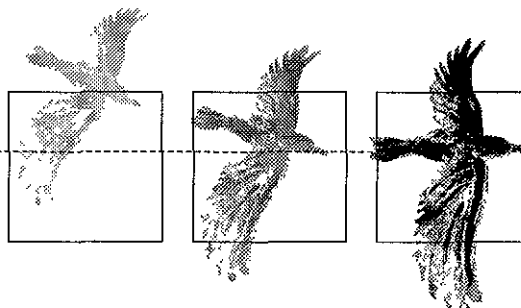
1. Utredningens mål, strategier osv....

Det pågår for tida en omfattende omorganisering av så vel miljøoppgaver, museumsstruktur og kulturminnevern på flere offentlige nivåer. I en slik sammenheng blir det viktig å fokusere på en framtidig kulturminnepolitikk som noe langt mer enn teknisk verning. Formidling og forankring bør være sentrale. Dette åpner for vurderinger som nødvendigvis vil måtte omfatte en vurdering av de pågående endringer innenfor hele fagområdet.

I forhold til formidling og forankring vil en tilnærming mellom bibliotek, arkiv og museum åpne for nye og spennende utfordringer. Lokalt vil ofte bibliotekene ha samlinger og stoff av stor lokalhistorisk interesse og formidlingen kan lett forankres til de kommunale kulturetater eller liknende.

Den pågående konsolidering av museumsstrukturen vil begrense statlige/fylkeskommunale tilskudd til et fåtall museer i hvert fylke. En slik utvikling vil nok kunne styrke oppbyggingen av en verneteknisk ekspertise regionalt. Utredningen burde kanskje i større grad vurdert om en slik struktur hemmer eller fremmer mulighetene for lokal forankring og formidling.

Det er på mange måter en forutsetning for en vellykket kulturminnepolitikk at den er forankret lokalt – både politisk og holdningsmessig blant innbyggerne generelt. I en slik sammenheng kan lokal kulturpolitikk og skolepolitikk være like tjenlige virkemidler som plan- og bygningsloven og en bred LA21-prosess vil være den beste garanti for at kulturminnepolitikken ikke blir reservert ulike



spesialister. Jfr. Det brede engasjement som ble utløst av kulturminneåret.

2. Tilrettelegging for aktiv bruk og ivaretagelse... ..

Et viktig element i forvaltningen av kulturminner som burde vært sterkere framhevet er formidling. En forutsetning for økt bevissthet om kulturminneverdiene ligger i at disse verdiene blir formidlet. Dette tilsier at forvaltningsmyndighetene må ha et nært og godt samarbeid først og fremst med kultur- og skoleetat. Bruk av IKT vil i stor grad kunne styrke en slik formidling, men i dag er slik kompetanse ulikt distribuert. Her bør det avsettes midler til så vel formidlingsprosjekter som kompetanseoppbygging. PBL gir først og fremst muligheter for å ivareta selve kulturminnet – og i mindre grad de verdier som knytter seg til dette. Aktiv og bevisst bruk av PBL kan gi den enkelte kommune stor grad av frihet (og dermed bevisstgjøring?). Imidlertid bør det understrekes at avstanden ofte kan bli kort mellom utbygger og lokal myndighet. I mange tilfelle kan det være forvaltningsorganet (kommunen) selv som er utbygger. Dette har ført til flere situasjoner hvor den faglige integriteten settes på en hard prøve. Det bør i større grad være en forutsetning at lokale/regionale kulturmyndigheter skal være obligatoriske uttalepartnere evt. med muligheter for å anke avgjørelser til et høyere organ.

Kulturminner og kulturmiljøer knyttet til urfolk, nasjonale minoriteter og nye innvandringsgrupper vil få et større fokus dersom en ved en styrket formidling la vekt på den samlede betydning disse gruppene har, og har hatt, på utformingen av dagens samfunn så vel kulturelt som sosialt.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskapning

De økonomiske virkemidler som blir foreslått synes i første rekke å ha som mål å sikre den tekniske bevaringen av ulike kulturminner og vil trolig være hensiktsmessige i en slik sammenheng.

Bruk av kulturminner og kulturmiljøer i næringsvirksomhet vil fort reise den gamle problemstillingen om børs og katedral. En utstrakt "kommersialisering" av kulturarven vil utvilsomt være en utfordring for de som sitter med forvaltningsansvaret. For at ikke de kulturfaglige interesser skal bli overkjørt i en slik prosess, bør de styrkes både lokalt og regionalt.

Det må uansett være en forutsetning at kommersiell utnytting av kulturminner må skje på en kulturfaglig bakgrunn.

4. Forankring og administrasjon av lokale initiativ

En rekke av utvalgets forslag og anbefalinger retter seg mot lokale initiativ. Forankringen av disse initiativene kan tidvis bli problematisk. I de tilfelle den enkelte kommune har et konsolidert museum, vil det være naturlig å bruke disse ressursene i de fleste sammenhenger. Imidlertid vil det bare være noe få konsoliderte museer i hvert fylke. Dersom det lokale ansvar for formidling av kulturminner og initiativ knyttet til disse ikke er klart definert, vil det lett oppleves som om ingen har dette ansvaret. Frivillige organisasjoner er ikke minst viktige på det lokale plan. De er ofte avgjørende partnere i oppgaver som formidling og forankring. Utredningen synes primært å drøfte den frivillige innsatsen i forhold til statlige oppgaver, mens den frivillige innsatsen ofte er langt lettere å mobilisere lokalt.

5. De lokale museene i kulturminnearbeidet

Utvalget knytter svært mye av den lokale formidling til museene. Det synes noe uklart hva utvalget legger i betegnelsen 'museum'. Gjennomgående synes det som om betegnelsen brukes synonymt med 'konsolidert museum'. Det sentrale kulturminnearbeidet er avhengig av lokal forankring – og denne forankringen er ofte bundet til den enkelte kommune. For å lykkes i en bred formidling er en også avhengig av et nettverk av så vel fagkunnskap som lokaler. I denne sammenheng savner en at utvalget drøfter hvorvidt de 'konsoliderte museer' er et tilstrekkelig nettverk i forhold til anbefalinger utvalget har i kapittel 7.

6. Juridiske virkemidler

Moss kommune sier seg umiddelbart enig i at det er behov for en samordning av kulturminneloven og PBL. En slik prosess reiser imidlertid flere spørsmål:

- utvalget ønsker å innskjerpe dispensasjonspraksisen i PBL
- utvalget ønsker å stimulere til bruk av PBL 25/6
- utvalget ønsker at planvedtak etter PBL skal kunne gi dispensasjon fra fredning (både vedtaksfredning og automatisk fredning)

Samtidig som utvalget på en rekke områder ønsker å styrke de kulturminnefaglige vurderingene hjemlet i PBL slår utvalget også fast på side 93 at det "ikke går inn for at det tas inn krav om kulturminnefaglig kompetanse i plan- og bygningsloven".

Moss kommune mener det bør tas inn krav om slik kompetanse. Det bør uansett tas inn krav i PBL om at planen eksplisitt skal redegjøre for hvilke kulturvern faglige vurderinger som er gjort i planen. Dette vil også gjøre det lettere å trekke inn lokale interessenter og i ettertid være en dokumentasjon av hvilke vurderinger som ble gjort i den aktuelle plansak.

7. Organisering av offentlig kulturminneforvaltning.

Dagens ordning hvor ansvaret for kulturminnevernet er delt på tre (fire?) forvaltningsnivåer og tre departementer trekker store vekslar på evne til samordning og kommunikasjon. Utvalgets ønske om en bedre rendyrking av oppgave- og ansvarsfordelingen hilses derfor velkommen.

Også lokalt (i den enkelte kommune) er ansvar og oppgaver ofte delt. Forvaltningsmessig ligger PBL under teknisk/plan/utvikling, mens formidlingen, kontakt med skoler og lokalmiljø oftest ligger til kultur/museum.

Moss kommune har også tidligere stilt seg prinsipielt positiv til at kommunene kan få overført ansvar og oppgaver både etter kulturminneloven og etter PBL og støtter utvalgets ønsker om avklaringer (side 107) før slik delegering finner sted. I denne sammenheng skal understrekes kravet om at kommunene må sikres tilgang på kompetanse:

Dersom slikt kompetansekrav ble knyttet til PBL, ville det i stor grad kunne løse dette problemet, jfr. ovenstående kommentarer under pkt. 6.

Moss kommune er svært opptatt av å styrke formidlingsaspektet og kompetanseoppbyggingen ved kulturminnearbeidet og mener at slik kompetanse bør etableres nærmest mulig brukeren.

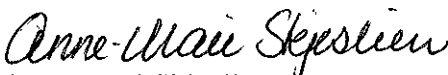
Bruk av lokale museer hvor det finnes faglige ressurser blir derfor en selvfølge. Problemet oppstår når utvalget anbefaler "at formidling får en sentral plass i kommunesatsingen. Formidlingskompetanse kan for eksempel knyttes til de nye, konsoliderte museumsenhetene...". Det må understrekes at bare et fåtall kommuner har et konsolidert museum og dette er ikke ensbetydende med at de øvrige museer er uten kompetanse og faglige ressurser. En av de store utfordringene i tida framover blir nettopp å ta vare på og utvikle den kompetanse som finnes ved de museer som ikke blir konsolidert. Prosjekter rettet mot lokalsamfunn, skoler og organisasjoner bør primært organiseres ut fra det lokale museum, dersom det finnes kompetanse – uavhengig av om museet er konsolidert eller ikke. Til dette må det også etableres en forutsigbar økonomi."

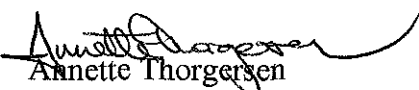
Moss kommunes høringsuttalelse er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av:

Jan-Egil Woll	-virksomhetsleder kulturtjenesten
Toril Wyller	- konservator, Moss By- og industrimuseum
Annette Thorgersen	- saksbehandler, Kommuneforvaltningen for kultur og oppvekst

Med hilsen

Kommuneforvaltningen for kultur og oppvekst


Anne-Mari Skjeslien
Leder


Annette Thorgersen
saksbehandler

Kopi: kultur- og miljøutvalget i Moss kommune